

VIŠEČLANI NAZIVI – PRAVOPISNO I JEZIČNO PITANJE

Branko Kuna

Neposredno priopćavanje, promidžba, jačanje privatnoga poduzetništva i sveopća komercijalizacija, osim promjena u načinu života, ostavljaju traga i na jezičnom planu jer donose obrasce i oblike koji su nepoznati jezičnomu osjećaju naših govornika i normi hrvatskoga jezika. Tako nastaju sveze koje prije nisu postojale, a među tim novostima mogu se izdvojiti novi načini tvorbe naziva poduzeća, ustanova, društava i športskih klubova.

Uopćeno, razlikuju se dvije skupine: prvu čine nazivi od kojih bi prvi dio – imenica preobrazbom preuzela ulogu pridjeva te je u atributivnoj vezi s drugom imenicom: *Zagreb-parking, Kaptol banka, Međimurje plin, Badel Galerija, Centar Banka* i dr.¹ Na nepotrebnost takvih pojava posredno se upozorava u predgovoru četvrtomu izdanju Babić-Finka-Moguševa *Hrvatskoga pravopisa*: “Teškoća je u tome što bi unošenje takvih primjera u pravopisni rječnik bez komentara značilo u jednom smislu potvrdu loše prakse, a u obilju takvih, često privremenih i prigodnih primjera, nismo ih mogli sve unijeti...”² Toj bi kategoriji naziva odgovarali i primjeri u spomenutom predgovoru: *med bomboni, porculan suđe*, u kojima prva imenica “bez morfološke oznake, preuzima ulogu pridjeva”: *medeni i porculansko*. Svi ti nazivi, kao i doduše tvrtke i ustanove kojima su nadjenuti, novijega su postanka, no nema opravdanoga razloga da svoju modernost (ili pomodnost) i suvremenost dokazuju ustrojem svojstvenim za engleski jezik.³

Druga skupina o kojoj će u ovom članku biti nešto više riječi također je novijega postanka, ali uporaba takvih naziva možda na prvi pogled i ne donosi nešto neobično i “strano”. To su nazivi načinjeni slaganjem dvaju ili više članova, najčešće imenica (neki član naziva može činiti sveza pridjeva i imenice, npr. *Mladost Hrvatska lutrija*) iste razine značenja i odnosa: *Split Kaltenberg, Samoborka Sailex, Radin-Goranka, Omladinac Sloga, Mornar Brodospas, Var-*

1 O suvišnosti takvog nazivlja pisao je Stjepan Babić “O tuđicama s vedrije strane”, *Jezikoslovna čitanka*, Zagreb, 1990., str. 121.-125.; na nepotrebne strane javne nazive dijelom se govori u odjeljku “Engleske napasnice” u zbirci jezičnih savjeta *Govorimo hrvatski*, Zagreb, 1997.

2 S. Babić, B. Finka i M. Moguš, *Hrvatski pravopis*, Zagreb, 1996.

3 Kada bi bili načinjeni u skladu s tradicijom i ustrojem hrvatskoga jezika, navedeni nazivi samo bi dobili na prepoznatljivosti, prozirnosti i značenju, a ništa ne bi izgubili ako bi glasil: *Zagrebačko parkiralište* (a ne parking) ili *Zagrebačka parkirališta, Kaptolska banka, Međimurski plin, Badelova galerija...* Kada bismo u imenima poznatih tvrtki i objekata primijenili takav ustroj, zvali bi se *Zagreb banka, *Jadran naftovod, *Krak most, *Karlovac pivovara.

teks Tivar, Iktus-Saponija, Elektra Calcio, Olimpija Slavonij, Izvor Grozd, Slaven Belupo, itd.

Točno je da ta imena imaju privremen i prigodan karakter, jer uglavnom traju onoliko dugo koliko jedno športsko društvo potpomaže pokrovitelj – neka pravna ili fizička osoba čije je ime sadržano u nazivu, ili dok je određeno poduzeće u suvlasničkome ili nekom drugom poslovnom odnosu s drugim poduzećem. No takav tvorbeni obrazac nije privremen, već naprotiv, on se sve više uporabljuje i omasovljuje, nerijetko se samo jedan član višečlanoga naziva zamijeni novim:

1. U novu sezonu, dosadašnji *Olimpija Slavonij* ušao je s imenom *Kandit Olimpija* (Glas Slavonije, 15. 9. 1997.)

Uporaba pokazuje da su oni izvornim govornicima zapravo neovjereni likovi, predstavljaju novo stanje u jeziku te ih ostavljaju u nedoumici jer su takve sveze zbog svojega ustroja otvoreno pravopisno i gramatičko pitanje. Naime nije jasno:

- pišu li se rastavljeno ili kao polusloženice; *Kandit Olimpija*; *Kandit-Olimpija*
- koji se član sklanja: prvi – *od Olimpije Slavonij*, drugi – *od Olimpije Slavonija*, ili oba – *od Olimpije Slavonija* (ili još sve to sa spojnicom između: *od Kandita-Olimpije*, *od Kandit-Olimpije*, *od Kandita-Olimpije*)
- što je sa sročnošću, odnosno koji član određuje rod riječi koja stoji uz njih: *brodski Svjetlost Oriolik* ili *brodska Svjetlost Oriolik*.

Već pri navođenju prvih primjera, uzetih iz dnevnoga tiska i s Hrvatske televizije, može se uočiti da se ti višečlani nazivi pišu dvojako: rastavljeno ili kao polusloženice, a na nedosljednost se nerijetko nailazi i u istom tekstu:

2. Igra *Slaven Belupa* i te kako ovisi o Hrvoju Lončareviću... (a odlomak dalje) ...pripremajući se za susret u Koprivnici sa *Slaven-Belupom*... (Večernji list, 19. 9. 1997.)

Obje se inačice pisanja mogu pronaći i u jednoj rečenici:

3. ...poslije utakmice *Medveščak-Dispomeda* i *Kandit Premijera*. (Sportske novosti, 25. 9. 1997.)

Takvih dvojnosti ili bolje rečeno nesigurnosti pri pisanju ima u gotovo svim novinama te se na osnovi ispisivanja primjera ne bi mogao izvesti zaključak kako određene novine daju prednost jednomu liku. Hipotetski, moglo bi se reći da pri njihovu pisanju ništa nije i ne može biti dvojbeno ili pogrešno ako su imena tih klubova prigodom registracije ubilježena na jedan od dvaju načina te su stoga pravilna jer su službeno ovjerena. No primjeri 2. i 3. pokazuju da se zaboravlja ili ne zna za zakonski, službeni lik. Statistički promatrano, rastav-

ljenomu načinu pisanja praksa daje znatnu prednost u odnosu na likove pisane kao polusloženice, koji se pojavljuju tek u četvrtini slučajeva⁴.

Višečlanih naziva takve vrste u dosadašnjim pravopisima nema, ali ima nekoliko kategorija tomu sličnih koje daju razlog za primjenu obaju načela. Već sama činjenica da je riječ o vlastitim imenima ide u prilog onim primjerima u kojima se svi članovi pišu odvojeno – bez spojnice: osobna imena i prezimena, imena naselja i sva druga zemljopisna imena.⁵ No s obzirom da su to nazivi koji se sastoje od dviju ili više riječi koje imaju istu razinu značenja i zadržavaju svaka svoj naglasak, a pri tome tvore jedan pojam – naziv poduzeća ili kluba – i uporaba spojnice nije neutemeljena. Tako Ljudevit Jonke ustanovljuje kriterij za pisanje polusloženica uzimajući u obzir prozodijske i morfološke značajke: “...obadva dijela zadržavaju svoje akcente, prvi se dio ne deklinira, a drugi se dio deklinira.”⁶ Praksa pisanja imena pokazuje suprotno, uglavnom se rabi rastavljen način pisanja, iako sklonidba prvog dijela u najvećem dijelu primjera izostaje. U Babić-Finka-Moguševu *Hrvatskome pravopisu* kao polusloženice pišu se još i “sveze imenica od kojih prva atributivno određuje drugu i ne sklanja se ...*biser-grana, izvor-voda*.”⁷ Međutim, u nazivu *Mornar-Brodospas* (i *Mornar Brodospas*) ne možemo govoriti o atributivnome odnosu. Veoma su bliska kategorija prigodne polusloženice u kojima se zbog stilskih i značenjskih razloga želi naglasiti cjelinu (ključ-razlikovnik, junak-djevojka) i u kojima se oba člana sklanjaju, a to je opet u dvočlanim nazivima rjeđe.

No, takve “ad hoc” sveze ponajprije su gramatičko pitanje, njihov je pravopisni lik sporedan kada je riječ o jezičnome ustroju, a kako je naš jezik flektivni, poteškoća nastaje pri ulasku višečlanih naziva u odnose s drugim oblicima. Govorna i pisana praksa pokazuje da se uporaba tih naziva ni s obzirom na sklonidbu još nije ustalila (izvan izraza, članovi su odreda i sklonjive riječi). Na to sklonidbeno kolebanje upozorava se i u *Hrvatskome pravopisu* iz 1944., doduše misli se na strana imena, ali je pitanje isto: “Višečlana tuđa imena sklanjaju se, koliko je god moguće, kao hrvatska. Ali mnoga se više ili manje opiru

4 Na osnovi ispisivanja, a u obzir je uzimana samo pojavnost nekoga lika prvi put u tekstu, rastavljen način pisanja zabilježen je 47 puta, a sa spojnica 19 puta.

5 U Babić-Finka-Moguševu pravopisu odstupanja su pri pisanju: dvostrukih ženskih prezimena (*Ivana Brlić-Mažuranić*), naziva prometnih postaja koje imaju u nazivu imena dvaju naselja (*Vrpolje-Strizivojna*) i pridjevaka istočnjačkoga podrijetla koji stoje iza imena (*Hasan-aga*).

6 Lj. Jonke, *Književni jezik u teoriji i praksi*, Zagreb, 1964., str. 106. Kao primjere pisanja polusloženica Jonke navodi: *Ivanić-Grad*, *radio-stanica*, *auto-kolona*, *radio-televizija*. Niti jedan od tih primjera danas se prema aktualnom pravopisu ne piše kao polusloženica: prvi se primjer piše odvojeno, a ostali sastavljeno.

7 Nav. djelo, str. 66.

pravilnoj sklonidbi, pa se mogu samo sklanjati ili samo djelomično ili se nikako ne mogu sklanjati. Tu se ne mogu postaviti neka određena pravila.”⁸ Ovdje nije riječ isključivo o stranim imenima (primjerice *Svjetlost Oriolik*), iako su česta, ali bi se prije moglo govoriti o stranome obrascu po kojem se slažu sastavnice iste razine značenja i odnosa. Te su sveze nove i neobične našem jezičnom osjećaju pa nije jasna sklonidba: sklanjaju li se oba dijela ili samo jedan od njih. Stoga se u novinarskom obraćanju, ne samo zbog jezične gospodarstvenosti, uporabljuje samo jedna od sastavnica: Split će igrati sa *Svjetlosti* ili Split će igrati s *Oriolikom*. Također, često će maštoviti autor posegnuti i za metonimijskim postupcima te će ime dotičnoga kluba zamijeniti etnicima: *Zagrepčani*, *Osječani*, *Slavonci*... ili poimeničenim pridjevima: *plavi*, *bijeli*, *žuto-crni* itd.⁹ U pravopisima je jedna kategorija, zbog sklonidbe i pisanja, veoma slična, to su dvočlana imena naseljenih mjesta (*Kotor Varoš*, *Ivanić Grad*, *Ivanić Kloštar*, *Ažić Lokva*...) ¹⁰ kojima se uvijek sklanja samo drugi član (iz *Ažić Lokve*). U službenome hrvatskom pravopisu kaže se da je imenima naseljenih mjesta “prvi dio apozicija ili riječ u apozicijskoj službi “ i drugo, “Često se umjesto cijelog dvočlanog imena rabi samo jedno, pa se onda sklanja: doći iz *Ivanića*, doći iz *Kloštra*.”¹¹ Za razliku od imena naselja gdje to može samo jedna sastavnica, u imenima klubova, kao što je već spomenuto, cijelo ime mogu zamijeniti obje sastavnice pojedinačno, a među njima nema apozicijskoga odnosa, ne postoji odrednica sa širim ili užim značenjem već su one iste razine. Osim toga, od imena naselja uobičajena je tvorba složenih pridjeva: *ivanićgradski*, *kotorvaroški* i dr. Od imena *Drava-Visual* i sličnih zabilježeni su samo jednočlani pridjevi: *Dravin* ili *Visualov* sastav, a nikad **dravavisualski* ili **dravovisualski*, **Drava-Visualov* sastav. Stoga su toj

8 *Hrvatski pravopis* (pretisak), Zagreb, 1944., str. 77. Autori Cipra i Klaić tako navode primjere koji se sklanjaju kao i u hrvatskom: “iz *Albe Julije*, od *Mone Lise*, na *Lago Maggiore*...” Kada bi se danas upitalo ispitanika da izgovori i napiše navedena imena najvjerojatnije bi bilo: iz *Alba Julije*, od *Mona Lise*, na *Lago Maggiore*.

9 Takvi metonimijski izrazi, obilježje novinarskoga stila, uz ostalo rabe se kako bi se izbjeglo ponavljanje. Mnogo su češći kao zamjena dvočlanim i višečlanim nazivima nego jednočlanim. Ako se izuzmu naslov i nadnaslov, nerijetko se u nekim tekstovima puni naziv i ne spomene u tekstu, primjerice kako bi se izbjegla trostrukost: trener *Slaven Belupa* ili *Slavena Belupa* ili *Slavena Belupo* samo se napiše: trener *Koprivničana*. Znakovito je da nije potvrđena tako česta zamjena jednočlanih imena.

10 Navedeni načini pisanja (bez spojnice) primjera preuzet je iz Babić-Finka-Moguševa *Hrvatskoga pravopisa*, IV. izdanje. U prvom izdanju toga pravopisa te u prethodnim; *Hrvatski pravopis*, 1944.; *Pravopis hrvatskog ili srp. knjiž. jezika*, Zagreb-Noví Sad, 1960. te Anić-Silićevu *Pravopisnome priručniku*, 1986. ta se imena pišu sa spojnicom.

11 Nav. djelo, str. 68.

kategoriji najbliža vlastita osobna imena, no sklonidbeni obrazac, vidjet će se kasnije, to ne potvrđuje osim u nekoliko slučajeva.

Što se sklanja u višečlanim imenima često je dvojbena, a evo samo nekih primjera kad sklonidba izostaje:

4. Nogometaši Grafičar-Vodovoda učvrstili su vodeću poziciju porazivši u Retfali dosad drugoplasiranu *Mursa Zanatlija*. (Glas Slavonije, 2. 5. 1997.)¹²
5. ...u 66. minuti strijelac je bio Pavičić za *Metalac Hvidra Sjenjak*. (GS, 24. 9. 1997.)
6. ...obavijestio je skupštinare o potpisanom ugovoru s *IPK Kandit*. (GS, 15. 9. 1997.)

Kao potvrdu pojave nesklonjivosti višečlanih naziva možemo navesti i primjere koji doduše ne spadaju u kategoriju naziva o kojima govorimo, no dovoljno oslikavaju poteškoću njihove sklonidbene prilagodbe:

7. Nije točno da će Radio 101 imati veći domet od *Radio Plavi 9*. (V, 25. 4. 1997.)
8. U organizaciji *SOS-Dječje selo Lekenik* održat će se dobrotvorna aukcija tridesetak darovanih slika... (V, 25. 4. 1997.)¹³

Te se primjedbe ne može uzeti izravno kao prilog općemu smjeru za dokidanje sklonidbe, ali ta tvorbena novina, očito je, još nije usklađena s normativnim kriterijima jer autori koji su ih upotrijebili pripadaju jezično obrazovanijemu sloju ljudi, a kako vidimo, promakli su i očima redaktora i lektora. Uporaba pokazuje da se pri sklonidbi prvi član najčešće ponaša kao nepromjenjivi dio sintagme¹⁴, a nastavke dobiva samo drugi, neovisno o načinu pisanja:

9. No previše teškoća imao je stručni stožer *Olimpija Slavonija*. (GS, 22. 4. 1997.)
10. Obradovala ih je dobra igra... koju su njihovi ljubimci pružili *Svjetlost Orioliku*. (SN, 17. 9. 1997.)
11. Dražen Nikšić podnio je neopozivu ostavku na trenersku funkciju u osječkom *Drava-Visualu*. (VL, 19. 9. 1997.)
12. ...sa *Slaven-Belupom* neće biti lako. (VL, 19. 9. 1997.)
13. Jeste li se definitivno dogovorili s vodstvom *Mornar Brodospasa*... (SN, 25. 9. 1997.)

U samo 14 slučajeva odstupa se od navedene prakse te se sklanjaju oba

---

12 U nastavku izvor odakle se navodi primjer bit će naznačen kraticama: GS – Glas Slavonije, V – Vjesnik, VL – Večernji list, GR – Gradski radio, HR – Hrvatski radio, HT – Hrvatska televizija, SN – Sportske novosti, BL – Brodski list.

13 U prvome primjeru sastavnica *Radio* u apozicijskoj je službi, a u drugome prva je sastavnica nesklonjivi *SOS*.

14 U narodnim govorima prvi dio imena ili apozicija ispred upravne riječi često su nesklonjivi: sa *Šimić* Andrijom, kod *tetka* Mare, s *djed* Matom.

člana ili samo prvi dio. No proširenost uporabe nekoga oblika ne podrazumijeva nužno i njegovu normativnu ovjerenost i suglasje s temeljnim jezičnim zakonitostima. U tome možemo prepoznati i analogni utjecaj stranih naziva koji se upravo sklanjaju na isti način. Primjerice, zemljopisna imena: Abu Dhabi (*iz Abu Dhabija*), San Marino (*u San Marinu*), Hong Kong (*do Hong Konga*), ili što je češće i vjerojatnije – naziv poduzeća i športskih društava: General Electrics (*iz General Electricsa*), Turk Telecom (*protiv Turk Telecoma*), Manchester United (*menadžer Manchester Uniteda*).

No oko petina primjera odstupa od takve sklonidbe, nastavke dobiva samo prvi član imena:

14. ...zlatna sredina predviđena je za *Olimpiju-Slavonij*, Telecom i Svjetlost Oriolik. (VL, 13. 9. 1997.)
15. Po riječima tajnika *Drave-Visual* Drage Nikolića... (VL, 19. 9. 1997.)
16. Rukometašice *Samoborke Silex* pobijedile su u gostima... (HRT, 10. 10. 1997.)
17. Simona Šoda, najbolja igračica *Drave Visual*... (GR, 11. 10. 1997.)
18. Mislim da smo bolji sastav od *Samoborke Silex* (GR, 26. 10. 1997.)
19. Čuli smo od Ivana Duvnjaka, trenera *Cetere Đakovo*. (VL, 19. 9. 1997.)
20. Adriatic Osiguranje izgubilo je od osječke *Drave Visual*. (HT, 4. 10. 1997.)

Promotre li se nazivi u kojima se mijenja samo prvi dio, može se uočiti određena pravilnost, a ta je da članovi nisu istoga roda, odnosno sklonjivi prvi član – imenica ženskog roda, a nesklonjivi – imenica muškog roda. To navodi na zaključak da se pri takvoj svezi primjenjuje sustavna sklonidba osobito ženskih imena i prezimena: (G jd. *Marije Sukić, Ivane Skok, Željke Radić*). Stoga bi potvrda te prakse bili i slučajevi gdje su članovi također raznorodni, ali drukčijega redosljeda, dakle gdje je drugi član ženskoga roda (kao kada se žensko prezime nađe ispred imena, što nije tipično za književni jezik, ali se razgovorno ipak može čuti (npr. G jd. *Radić Željke*):

21. ...koji je opet jednoglasno izabran za predsjednika *Kandit Olimpije*.
22. Prvi dan protekao je u znaku "*Iktus-Saponije*" (GS, 15. 9. 1997.)

I za razliku od toga pravila, a to je kada žensko prezime završava na *-a* pri čemu se i ono sklanja (G jed. *Jagode Truhelke*), nalazimo potvrde:

23. ...vratar mađarske reprezentacije postao član *Mladosti Hrvatske lutrije*.¹⁵
(SN, 25. 9. 1997)

Teško je reći je li to znak da se višečlana imena takve vrste udomaćuju i prilagođavaju postojećim normiranim kategorijama, možda bi dobro bilo vidjeti

15 U ovom primjeru *-a* se odnosi na drugi dio standardne, uobičajene hrvatske sveze dviju sastavnica: pridjeva i imenice *Hrvatska lutrija*. Stoga taj dvočlani naziv treba shvatiti kao drugi dio višečlanoga imena *Mladost Hrvatska lutrija*.

jesu li nastale kakve promjene od trenutka kada su se počeli pojavljivati prvi takvi likovi (prije petnaestak godina). Opis ispisanih primjera općenito ipak pokazuje da su imena sa sklonjivim prvim dijelom mnogo rjeđa od opće proširene uporabe u kojima promjenu ima samo drugi dio. Sklonidbeni uzorak u primjerima 9. i 11. dvostruko je češći nego li u 14. i 15.

Kada su imenice različitih rodova, promjena obaju članova zabilježena je samo u dva slučaja:

24. ...na zajedničkoj večeri u utorak navečer vodeći ljudi *Sloge Jugomagnata* potvrdili su da... ..Zagreb igra uzvratnu utakmicu Kupa Kupova s makedonskom *Slogom Jugomagnatom* (SN, 28. 8. 1997.)
25. Direktor *INE Naftaplina* Darko Karačić je istaknuo... (GS, 20. 9. 1997)

To se u dvočlanim imenima u kojima su članovi muškoga roda još jasnije uočava (a takvih je gotovo polovica) jer je samo u jednim novinama (dva puta) pronađena potvrda u kojoj su oba dijela sklonidbeno samostalna:

26. Svi su još pod dojmom nedjeljne utakmice sa *Slavenom Belupom*... Budući da su direktori *Slavena Belupa* javno izjavili da...(SN, 19. 7. 1997.)¹⁶

Za sročnost vrijedi isto kao i za pisanje i sklonidbu – kolebljivost, neustaljenost. Kada je višečlano ime u zavisnome padežu, tu nema dvojbe i odstupanja, sročnost sa susjednim riječima određuje onaj član koji dobiva morfološku oznaku, bez obzira na poredak. Tako je: u *osječkom* Drava *Visualu* (7.) ili *osječke Drave Visual* (20.). Međutim kada je dvočlano ime u nominativu, zbog neobična ili možda nepoznata odnosa među dijelovima, na sročnost mogu utjecati oba člana:

27. U konkurenciji 14 ekipa, nastupit će i *osječka Drava Visual*.
28. Posljednju utakmicu Olimpija *Slavonina odigrao je*... (GS, 30. 3. 1997.)

Za rješenje nedoumica u svezi s opisanom vrstom višečlanih (pretežno dvočlanih) naziva sadašnja norma ne pruža čvrst oslonac, a uporabno ustaljivanje još traje. Prvotna svrha ovomu članku bila je prikazati stanje te otkriti koja se rješenja glede pisanja, sklonidbe i sročnosti svojom uporabnom čistoćom nameću. U pisanju se prednost daje likovima bez spojnice, unatoč činjenici što oba dijela imaju svoj naglasak i što su iste razine značenja te se najčešće samo završni dio morfološki mijenja – a to je dosadašnja praksa redovito uzimala kao kriterij za pisanje polusloženica. Takvo pisanje uklapa se u sustavnu težnju da se vlastita imena pišu rastavljeno. Sklonidba u velikom dijelu promatranoga korpusa zahvaća samo završni dio, kao u stranim imenima pod čijim prodorom i nastaju ti nazivi u našem jeziku. Time se sustav pojednostavljuje, ali u poje-

16 Vjerojatno zato što je *Slaven* i vlastito muško ime, obje su riječi deklinacijski slobodne.

dinim se primjerima to protivi jezičnomu osjećaju nekih govornika koji u nazivima primjenjuju način sukladan sklonidbi vlastitih osobnih imena. Od općeprihvaćenoga sklonidbenoga obrasca (promjene završnoga dijela), odstupanje se češće bilježi u svezama gdje su članovi raznorodni: prvi je član, ženskog roda, sklonjiv – dok drugi član, muškog roda, ostaje nepromijenjen (s *Olimpijom Slavonijem*). Rubna su pojava inačice gdje su oba člana sklonjiva (sa *Slavenom Belupom*, od *Sloge Jugomagnata*, direktor *INA-e Naftaplina*). Kada se ustalio sklonidbeni obrazac, nestat će i kolebljivosti pri sročnosti višečlanoga naziva s drugim riječima.

Sažetak

Branko Kuna, Pedagoški fakultet, Osijek
UDK 801.1:808.62, izvorni znanstveni članak,
primljen 20. 1. 1998., prihvaćen za tisak 16. 2. 1998.

Die Mehrteiligen Namen – orthographisches und sprachliches Problem

Der autor macht in seinem Artikel aufmerksam auf das ungleichmässige Schreiben neues Typs der mehrteiligen Namen, auf das Zögern bei der Auswahl der Deklinationsmuster und damit auch auf die Abweichung in Kongruenz der mehrteiligen Namen mit anderen Wörtern.

PITANJA I ODGOVORI

PRIDJEVI OD IMENICE *GLJIVA*

Botaničar dr. Ivan Šugar poslao nam je oveće pismo s pitanjima o nekim pridjevima od imenica koje označuju biljke. U prvome dijelu pisma piše:

Čitajući naimе botaničku literaturu nailazimo na veliku šarolikost pri tvorbi i uporabi odnosnih pridjeva koji se tvore od naziva biljaka. Je li ta zbunjenost i nesigurnost pri tvorbi tih pridjeva odraz nepoznavanja hrvatskoga tvorbenoga sustava ili je možda odraz labavosti odnosno nedovoljne izgrađenosti ili stabilnosti tvorbenoga sustava u toj kategoriji? Prema hrvatskome sustavu tvorbe tih pridjeva njihovi bi pridjevi, ili bar većina njih, trebali imati sufix *-ov*. A evo kako je to u praksi.

Odnosni pridjev od naziva *gljiva* u botaničkoj literaturi upotrebljava se isključivo

u liku *gljivin*, npr. *gljivine hife*, usp. *Sistematika – Udžbenik botanike za visoke škole*, Školska knjiga, Zagreb, 1978., str. 155.; *Mikrobiologija – Sveučilišni udžbenik*, Zagreb, 1978., str. 452. Spomenuo sam samo dva visokoškolska udžbenika, ali je tako u svim srednjoškolskim udžbenicima iz botanike. Jesu li baš samo botaničari krivi što ne osjećaju da bi odnosni pridjev od naziva *gljiva* trebao glasiti *gljivov*?

Mislim da je odgovor zanimljiv za mnoge Jezikove čitatelje i zato odgovoram javno. Jednom me je g. Šugar već zapitao koji od ta dva pridjeva da upotrebljava, a ja sam mu spontano, bez razmišljanja rekao: *gljivov*. On je u skladu sa sustavom po kojem se od imenica za oznaku biljaka pridjevi prvenstveno tvore sufixom *-ov* bez obzira na na rod, sklonidbeni tip i završni glas osnove,